

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

ABECEDA aneb „První kroky do života“

Finanční gramotnost

Autoři: Kamila Řepková
Viktor Rímeš

Číslo projektu: CZ.1.07/1.2.25/01.0058

Řešitel projektu: Ostravská univerzita v Ostravě

A B

C D

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

UNIVERSITAS
OSTRAVIENSIS
Facultas Paedagogica

FINANČNÍ GRAMOTNOST

PRACOVNÍ SEŠIT

**KAMILA ŘEPKOVÁ
VIKTOR RÍMEŠ**

OSTRAVA 2012

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

Název: Finanční gramotnost
Autoři: Ing. Kamila Řepková, Mgr. Viktor Rímeš
Vydání: první, 2012
Počet stran: 42
Tisk: Polypress s.r.o.
Jazyková korektura: PaedDr. Milena Frydrychová
Určeno pro projekt: ABECEDA aneb „První kroky do života“
Reg. číslo projektu: CZ.1.07/1.2.25/01.0058
Vydavatel: Ostravská univerzita v Ostravě

© Ing. Kamila Řepková, Mgr. Viktor Rímeš

© Ostravská univerzita v Ostravě

OBSAH

ÚVOD.....	5
BLOK 1 – Kolik si můžu vydělat?.....	7
BLOK 2 – Hotovost, nebo účet?.....	11
BLOK 3 – Rodinný rozpočet – jak na něj?.....	17
BLOK 4 – Jak můžu ušetřit?	23
TESTOVÉ OTÁZKY.....	27
OTÁZKY K ZAMYŠLENÍ A REKAPITULACI PROBRANÉ PROBLEMATIKY	33
ŘEŠENÍ ÚLOH	35

ÚVOD

Publikace je určena účastníkům kurzu „Finanční gramotnost“, který je realizován v rámci projektu ABECEDA aneb „První kroky do života“, číslo projektu CZ.1.07/1.2.25/01.0058.

Pracovní sešit obsahuje úlohy, cvičení, soutěže a testy, které jsou rozčleněny do čtyř základních kapitol. V úvodu každé kapitoly je vždy představeno téma, se kterým budou účastníci kurzu pracovat. Pracovní sešit je nedílnou součástí kurzu „Finanční gramotnost“ a pracuje se s ním podle pokynů lektora.

Kurz zaměřený na zvyšování finanční gramotnosti je jedním z bloků vzdělávacího cyklu ABECEDA, který je určen dětem žijícím v ústavním zařízení. Ty po odchodu z ústavní péče naráží v životě na řadu problémů, jedním z nich je také dovednost hospodařit s finančními prostředky. Projekt si klade za cíl metodou „learning by doing“ nabídnout alternativu ke vzdělávání a výchově, které se dětem dostává ve škole a od vychovatelů v domovech a ústavech, a formou prožitků, soutěží, her a testování znalosti je pomoci připravit na samostatný život.

Všem účastníkům kurzu přejeme, aby absolvováním kurzu získali řadu rad a nápadů, jak zvládnout řízení domácího rozpočtu a jak vstoupit do reálného života úspěšně.

Autoři

BLOK 1 – Kolik si můžu vydělat?

Profese a jejich výdělky

Hlavním a nejdůležitějším příjmem tvé domácnosti je výplata, kterou dostáváš od svého zaměstnavatele každý měsíc. Liší se podle dosaženého vzdělání, praxe v daném oboru nebo také směnnosti provozu. Zaměstnavatelé často k platu nabízejí různé benefity: typické jsou stravenky, příspěvek na penzijní pojištění, volné dny při zdravotním problému a další.

Úkol 1.1

Máš představu, kolik si můžeš vydělat peněz, až nastoupíš po vyučení nebo maturitě do práce? Pokus se odhadnout výši mzdy vybraných profesí – prodavačka, kadeřnice, řidič a zedník. Doplň svůj odhad do tabulky.

Profese	Plat	Profese	Plat
Prodavačka		Řidič	
Kadeřnice		Zedník	

Hrubá a čistá mzda

Nástupní plat pro čerstvé absolventy, tedy tvoje první práce, to není žádné velké terno. Začátky nejsou snadné, ale s přibývajícými léty praxe a zkušenostmi roste také částka na výplatní pásce.

Když hovoříme o platu, máme vždy na mysli tzv. hrubou mzdu, a to jak u pracovního pohovoru, tak v inzerátech s nabídkou práce nebo na webových stránkách úřadů práce. Ale kolik si vlastně doneseš domů? Kolik bude činit tvoje čistá mzda?

Úkol 1.2

Najdi na internetu kalkulačku pro výpočet čisté mzdy. Pomocí této kalkulačky vypočti čistou mzdu pro:

Jméno	Hrubá mzda – pracovní smlouva	Ostatní informace	Čistá mzda
Klára	12500 Kč	1 dítě	
Vašek	9600 Kč	ZTP – snížená pracovní schopnost	

Minimální mzda v České republice

Na začátku pracovní kariéry jsou výdělky spíše nižší. Zákon však zaručuje každému minimální výši platu, tvoje měsíční mzda nesmí podkročit státem stanovenou částku. Výška minimální mzdy pro příslušný kalendářní rok je stanovena nařízením vlády.

Úkol 1.3

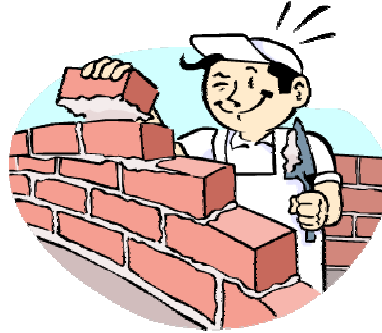
Tento úkol je soutěžní. Kdo nejrychleji najde údaje o výši minimální mzdy pro aktuální rok? Využijte internetových vyhledávačů.

Práce na černo

Pracovat na černo, nebo legálně? Možná že taky narazíš na zaměstnavatele, který ti nabídne, že nebudete podepisovat smlouvu a vyplatí ti více, než kdyby tě zaměstnal oficiálně. Anebo ti kamarád domluví nějaký „melouch“, zatímco si práci hledáš a jsi v evidenci úřadu práce. Jak se k tomu postavit?

Mezi nejčastější případy práce na černo patří:

- být přihlášen na úřadu práce jako nezaměstnaný a zároveň být někde zaměstnán a mít příjem,
- studentské brigády – různé výpomoci ve velkoobchodech a nákupních centrech, sběry ovoce, pouliční prodej novin, roznášení letáků,
- melouchy a provádění různých služeb bez dokladu.

Laicky by se dalo říct, že prací na černo se rozumí jakákoliv činnost, za kterou člověk obdrží peníze a tyto peníze nepřizná příslušnému orgánu (finanční úřad, úřad práce, sociální odbor, atd.).

Úkol 1.4

Úkol pro celou skupinu (brainstorming). Jmenujte výhody a nevýhody práce na černo. Lektor kurzu zapisuje myšlenky účastníků na tabuli. Výsledek společných názorů si zapiš do pracovního sešitu.

Výhody práce na černo	Nevýhody práce na černo

Příběh k zamyšlení

Pracovat načerno, nebo legálně? Tak se před časem rozhodoval pětadvacetiletý Robert. Jako většina lidí volil nejdříve legální cestu. Nekvalifikovanou práci sehnal – i přesto, že má jen základní vzdělání – poměrně snadno. Bydlí totiž v Praze, kde je nezaměstnanost nízká.

Brzy si dokonce vybíral mezi dvěma dobrými nabídkami. První výplata ho však překvapila. Po měsíci práce na plný úvazek si domů odnesl 5300 korun, tedy jen o dva tisíce více, než pobíral jako nezaměstnaný. Proč? Neplacení zdravotního pojištění z minulých let narostlo včetně penále ve stotisícový dluh a na jeho plat byla vystavena exekuce.

O měsíc později pracoval Robert stále u stejné firmy a na téže pozici, ale již bez smlouvy. Práce načerno mu umožnila daleko vyšší příjmy. To by samozřejmě nebylo možné, kdyby na dohodu nepřistoupil jeho zaměstnavatel.

Majitel firmy, u kterého Robert pracoval jako hlídač, zjistil, že i pro něj je výhodné, když za pracovníka nezaplatí vysoké odvody státu.

Stanovil mu plat vyšší, než byla jeho hrubá mzda, a sám ještě ušetřil 2500 korun. Robert si každý měsíc domů odnesl jedenáct tisíc korun a k tomu navíc dostal sociální podporu v nezaměstnanosti. To je téměř třikrát tolik než v případě legálního příjmu po odečtení exekuce.

Tento přístup byl pro oba paradoxně mnohem přínosnější. Neodradila je ani skutečnost, že je jejich počínání nezákonné.

Článek vyšel v mimořádné příloze deníku MF Dnes nazvané "Kam s nimi?" v rámci projektu Polis Programů sociální integrace společnosti Člověk v tísni.

BLOK 2 – Hotovost, nebo účet?

S nástupem do zaměstnání je nejvyšší čas zřídit si účet v bance, pokud jste doposud žádný neměli. Proč? Většina zaměstnavatelů posílá výplatu na účet, a tak je jeho zřízení nezbytné. Také většina plateb dnes probíhá bezhotovostně, za nájem, elektřinu, plyn, odpady atd. Samozřejmě máte vždy možnost zajít se složenkou na poštu, ale nezapomeň, že za platby na poště se platí poplatky.

K bankovnímu účtu ti nabídnou také platební kartu. Jsou dva základní typy platebních karet.

DEBETNÍ KARTA je platební karta přímo spojená s **bankovním účtem** majitele. Umožňuje provádět finanční operace – výběr peněz v hotovosti, bezhotovostní platby v maloobchodní síti, platby na internetu atd. Je to však možné výhradě tehdy, **pokud je na účtu, ke kterému byla karta vydána, dostatek peněz.**

KREDITNÍ KARTA je platební karta spojená s **úvěrem**. Jedná se o úvěr, který držitel karty může postupně splácet, ale zároveň může finance do stanoveného limitu dále čerpat. Kreditní karty dnes vydávají především finanční instituce – v první řadě **banky**, ale roste i počet nebankovních institucí, které je nabízejí svým klientům. Na kreditní kartě hospodaříme s vypůjčenými penězi a vždy za tuto službu něco platíme! Tedy až na výjimky, které nám nabízí tzv. bezúročné období.

Úkol 2.1

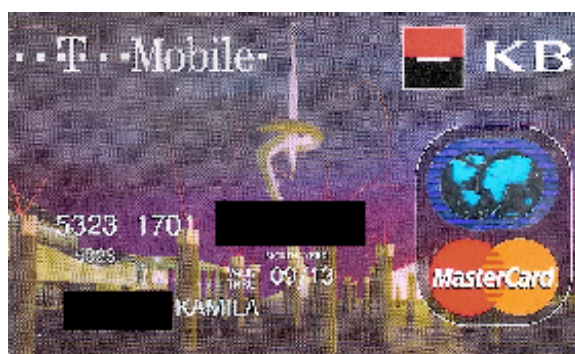
Na obrázcích vidíš různé platební karty. Poznáš na první pohled, která karta je debetní a která kreditní?

A)

B)

C)

D)

E)

Úkol 2.2

Přiřaď jednu výhodu a jednu nevýhodu ke třem způsobům placení. Úkol je možno řešit ve dvojicích.

Lze tak platit, i když nemáme dost peněz v peněžence.

HOTOVOST

Snadno nakoupíme za víc peněz, než jsme plánovali.

Lze tak platit, i když nemáme dost peněz na účtu

DEBETNÍ KARTA

Snadno nakoupíme za víc peněz, než jsme plánovali.

Lze tak platit, přestože nemáme účet v bance.

KREDITNÍ KARTA

Snadno nakoupíme za víc peněz, než jsme plánovali.

Úkol 2.3

Tento úkol se týká půjček. Málokdo si je bere rád, na druhou stranu si mnoho lidí takový závazek pořádně nepromyslí. Vyber ze seznamu, které nákupy není rozumné pořizovat na splátky, a napiš proč.

■ DŮM .....

■ ŠPERKY .....

■ STOJACÍ LAMPA .....

- MÓDNÍ HADŘÍKY .....
- KNÍŽKY .....
- LEDNIČKA .....
- AUTO .....
- POČÍTAČOVÁ HRA .....
- LETENKY NA DOVOLENOU .....

Úkol 2.4

S pomocí počítačů připojených na internet zjisti, kolik stojí výběr z bankomatu. Zejména si všiměj rozdílu mezi částkou, kterou si banka účtuje za výběr vlastního klienta a za výběr klienta jiné banky.

Lektor rozdělí účastníky kurzu do menších 4 až 5členných skupin. Každá skupina má za úkol dohledat tento údaj u jiné banky. Úkol lze vyhlásit také jako soutěž mezi jednotlivými týmy, kdo získá požadovaný úkol nejrychleji.

Banka	Poplatek za vedení účtu
Česká spořitelna	
GE Money Bank	
AirBank	
Raiffeisen Bank	
Komerční banka	
mBank	

Zpětná vazba – diskuse k tématu:

Podpůrné otázky, na které žáci v evaluační fázi odpovídají:

- Jak si mohu koupit něco, na co nemám dostatek peněz?
- Co se stane, když nemohu splácet hypotéku?
- Jakými způsoby mohu platit v obchodě?

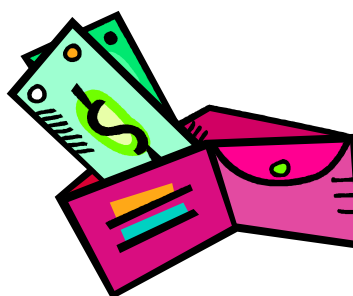

BLOK 3 – Rodinný rozpočet – jak na něj?

Naučit se hospodařit s penězi není vždy jednoduché. Peníze jsou totiž součástí našeho života. Potřebujeme je k zabezpečení základních potřeb a nejen jich. V současné době mají peníze převážně virtuální podobu – výplatu dostáváme na účet, ze kterého platíme převážně bezhotovostně. Mnoho lidí tak nemá reálnou představu o výši svých nákladů. O to víc vzniká potřeba vedení domácího rozpočtu.

Jak nám pomůže dobře a reálně sestavený rodinný rozpočet?

- Získáme kontrolu nad vlastní finanční situací.
- Mnohdy najdeme zdroje pro rezervy a úspory.
- Zvládneme nečekané výdaje.
- Můžeme předejít vytváření zbytečných dluhů.
- Vytvoříme si správné návyky.
- Staneme se správci svých peněz.

V následujících úkolech si zopakujete, co jsou to příjmy, výdaje, jaká je struktura domácího rozpočtu, které výdaje jsou pravidelné a které nahodilé a jak lze výdaje snižovat, pokud se každý měsíc dostáváme do mínusu.

Struktura výdajů

Úkol 3.1

Peníze si můžeš rozdělit na jednotlivé hromádky podle struktury výdajů. Spoj, které výdaje k jednotlivým hromádkám patří.

Členský příspěvek
sportovního klubu

Odvoz odpadu

Dojíždění

Nákup potravin

Mobily

Časopis

Vstupné
do bazénu

Dálniční známka

Nájem

Divadelní představení

Opravy v bytě

Stočné

Nábytek

Elektřina

Boty

Jízdné

Lednička

Stravování
v jídelně

Počítač

Pevná linka

Sešit

Splátka
hypotéky

Zmrzlina

Benzín

Koncert

Propiska

Oblečení

Platby v restauraci

Provoz auta

Televize

Internet

Koberec

Žvýkačky

Los

Hodnota peněz

Úkol 3.2

Zamysli se, jaké tři věci si můžeš koupit za jednotlivé bankovky? Uveď příklady:

Za 100 Kč	
Za 500 Kč	
Za 2000 Kč	

Neplánované výdaje

Úkol 3.3

Tento úkol připomíná, že nesmíme zapomenout na „hrníček“ pro strýčka Příhodu, do kterého odkládá domácnost peníze na neplánované výdaje. Co by se tak mohlo neočekávaně stát? Vymysli tři situace.

.....

.....

.....

.....

.....

Nákup na splátky

Úkol 3.4

Následující úkol upozorňuje na nebezpečí splátek. Dá se za ně koupit cokoliv, ale domácnost by měla k zadlužení svolit jen v případě opravdu potřebných nákupů. Souhlasíš, nebo nesouhlasíš s nákupem na splátky? Napiš proč.

DOVOLENÁ U MOŘE: .....

OPRAVA DOMU: .....

Úkol 3.5

Zvažuješ nákup nové ledničky na splátky. Na co všechno si musíš dát pozor, aby sis půjčil správně a výhodně? Sepiš si vše podstatné, co je třeba ověřit, na co si dát pozor u půjček. Rozhodni, jestli je dobré to udělat.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Příběh k zamyšlení – když se splácet nedaří.

Když Pavlína zůstala s malou Terezkou sama a od jejího otce nedostávala alimenty, rozhodla se nedostatek peněz řešit půjčkami. Na splácení ale brzy přestala mít a její dluh během šesti let dosáhl výše 1,3 milionu korun.

Všechno to začalo chvíli předtím, než se Terezka narodila. Její otec už měl jedno dítě, druhé nechtěl, a tak odešel. Když se Terezka narodila, neplatil alimenty. Pavlína měla 6000 Kč mateřské, a přestože bydlela v té době u mámy, nestačilo to. Všechny ty pleny, oblečení a jídlo přece jen něco stojí. A tak si vzala první půjčku. Aby měla pocit, že neživoří, ale žije. Aby mohla sobě a Terezce něco hezkého koupit. Byl to osvěžující pocit. Jenomže peníze zase brzy došly, a tak si Pavlína vzala další půjčku. A další. A další. Za rok už dlužila tolik, že na pravidelné splácení přestala mít. Takže si vzala další půjčku, aby měla na splácení těch předchozích, čímž si uvázala kolem krku smyčku.

V té době Pavlína před svými problémy zavírala oči. Nechtěla si je připustit ani ve chvíli, kdy jí na život nezbývalo vůbec nic, a dluhy každým dnem narůstaly. Až její kolegyně v práci ji přesvědčily, aby zašla do Asociace občanských poraden a požádala o vyhlášení osobního bankrotu.

Po měsících čekání se však záměr podařil a Pavlína byla tzv. oddlužena. Dluh se jí snížil na necelých 400 tisíc, které musí splatit během příštích pět let. Pavlína ví, že to bude pět let odříkání. „Jakmile všechno poplatím, ráda bych Terezku vzala k moři. Zaslouží si to za všechno, o co je kvůli mé nerozvážnosti ochuzena, co jí musím odpírat,“ říká Pavlína. „Byla to drahá zkušenost.“

Článek ze serveru www.obranskeporadny.cz – projekt Dluhové poradenství.

BLOK 4 – Jak můžu ušetřit?

Abychom věděli, kde a jak ušetřit, musíme mít podrobný přehled o svých výdajích a jejich struktuře. Bez důkladného evidování domácnost nepokryje mimořádné výdaje ani nenašetří. Pak se teprve můžeme zaměřit na to, jak je možno výdaje snižovat, pakliže vůbec zjistíme, že k nějakému plýtvání penězi dochází. Dvě třetiny domácností jsou rády, když všechny výdaje pokryjí svými příjmy a už nejsou schopny vytvářet rezervy.

Je třeba si uvědomit, že na nákladech na bydlení se šetří jen těžko, ale můžeme například ušetřit v dopravě, kde lze jezdit autobusem a ne autem. Dále, nekupovat značkové oblečení, ale nějaké levnější atd. Nebo když si např. nekoupím mp3 přehrávač, mohu si za ušetřené peníze koupit nějaké oblečení a zaplatit potraviny na týden.

Následující úlohy jsou zaměřené na hospodaření v domácnosti.

Úkol 4.1

Skupinový úkol (brainstorming). Zkus vymyslet několik typů příjmů a výdajů běžné rodiny.

PŘÍJMY	VÝDAJE

Úkol 4.2

Do tabulky v úkolu č. 4.1 zakroužkuj barevně pravidelné (pevné) a jednorázové příjmy a výdaje.

Úkol 4.3

Očíslej vybrané typy pravidelných výdajů od nezbytných po ty nejméně potřebné: náklady na bydlení, potraviny, oblečení a obuv, doprava, elektronika, vstupenky do kina.

Slevomaty

Další cestou, jak ušetřit, je nakupovat ve slevách nebo prostřednictvím slevových portálů. Ale pozor! Nenech se slevou zlákat k nákupu zboží nebo služby, kterou v danou chvíli vůbec nepotřebuješ. I u nakupování ve slevě je třeba být opatrný a pozorný. Jedině tak skutečně ušetříš.

Úkol 4.4

Jaké znáš slevové portály? K čemu slouží? Co vše lze na slevových portálech nakoupit? Je vždy nákup na slevovém portálu výhodný?

Úkol 4.5

Soutěžní úkol. Kdo najde nejrychleji akci na slevovém portálu zaměřenou na pobyt v Beskydech pro 2 osoby se slevou alespoň 35 %.

TESTOVÉ OTÁZKY

BLOK č. 1

1. Najdu inzerát s nabídkou práce. Jedná se o práci kadeřnice a plat nabízí 12500,- Kč.
  - a) jedná se o čistou mzdu
  - b) jedná se hrubou mzdu
  - c) jedná se o minimální mzdu

2. Pojmeme „čistá mzda“ označujeme:
  - a) sumu peněz, která je nám vyplacena na účet nebo v hotovosti, tj. tolik peněz, kolik opravdu dostaneme
  - b) sumu peněz, kterou vyplatí zaměstnavatel a ze které se platí daň, zdravotní a sociální pojištění apod.
  - c) sumu peněz, která je daná státem jako nejnižší možná mzda za odvedenou práci

3. Pokud pracuji „na černo“, tj. bez pracovní smlouvy, zaměstnavatel za mě neplatí (oproti legální práci):
  - a) stravu v zaměstnání a dopravu do zaměstnání
  - b) pracovní oděv a obuv
  - c) daně, zdravotní a sociální pojištění

4. Pokud pracuji „na černo“, tj. bez pracovní smlouvy, potom v případě pracovního úrazu dostávám:
  - a) nemocenskou, tj. peníze, které mi náleží v době nemoci, a odškodnění za pracovní úraz
  - b) finanční podporu od zaměstnavatele na dobu, kdy budu nemocen a nebudu moct vydělávat
  - c) nedostávám nic a na nic nemám nárok

5. Minimální mzda znamená:
  - a) mzda, kterou dostávám po nástupu do zaměstnání a která se po zapracování zvyšuje
  - b) nejmenší možná mzda, kterou potřebuji, abych vystačil s penězi po celý měsíc

- c) nejmenší možná mzda, kterou musí zaměstnavatel vyplácet zaměstnanci za odvedenou práci

BLOK č. 2

1. Hlavní důvod pro zřízení účtu je:
  - a) téměř všichni zaměstnavatelé posílají mzdu bezhotovostně na účet
  - b) získání platební karty, abych si mohl/a kdykoliv vybrat peníze z bankomatu
  - c) abych neměl/a peníze pořád u sebe a neutratil je příliš rychle
2. Debetní platební karta umožňuje:
  - a) vybírat peníze z bankomatu a platit i do mínusu, tj. i když už na účtu nemám vlastní peníze
  - b) vybírat peníze z bankomatu a platit pouze do té doby, než vyčerpám vlastní peníze, tj. pouze ty, které byly na účet skutečně vloženy
  - c) automaticky získávat slevy v různých obchodech
3. Platební karty jsou automaticky nabízeny:
  - a) pokud si zřídím účet u bankovní instituce
  - b) pokud si založím penzijní připojištění
  - c) při nástupu do zaměstnání
4. Vzít si půjčku je:
  - a) vždy výhodné, protože můžu mít věci hned a bez čekání, a to i když peníze zrovna nemám
  - b) vždy nevýhodné, protože musím půjčku splácet, splátky zatíží můj finanční rozpočet, a když neplatím, mohou na mě poslat exekutora, který mi věci vezme
  - c) výhodné pouze v určitých případech, např. na bydlení, na věci nutné k práci apod., jinak není půjčka výhodná
5. Pokud se rozhodnu vzít si půjčku, musím za tuto službu, tj. za půjčení peněz zaplatit. Jinými slovy výši půjčky "přeplatím", čím méně přeplatím, tím je půjčka výhodnější. Kolik ve skutečnosti přeplatím, tedy zaplatím za službu, nejlépe zjistím tak, že:
  - a) porovnáím výši měsíční splátky u různých půjček

- b) zjistím a porovnáám výši poplatku za zřízení půjčky
- c) výši měsíční splátky vynásobím počtem měsíců splácení půjčky a od tohoto čísla odečtu sumu peněz, kterou jsem půjčkou získal/a

BLOK č. 3

1. Když nevycháším měsíčně s vydělanými penězi, je nejlepší jako první:
  - a) vzít si půjčku a zaplatit, na co mi peníze nestačily
  - b) sestavit si domácí rozpočet a zjistit, kde mohu snížit výdaje
  - c) prodat část vybavení domácnosti
2. Abych měl přehled o stavu vlastních financí, o tom, kolik jich vydám, získám, ušetřím, je nejlepší:
  - a) důkladně si každý měsíc pročíst výpis z účtu
  - b) důsledně zakládat všechny účtenky
  - c) sepsat si příjmy a výdaje, sepsat kolik vydávám pravidelně a za co, kolik utrácím nepravidelně a za co, a rozdělit vydělané peníze na celý měsíc
3. Nejsnadněji mohu ušetřit na:
  - a) bydlení
  - b) zábavě
  - c) splátkách za půjčku
4. Pro neobvyklé a nečekané životní situace je nejlepší:
  - a) odkládat pravidelně část vydělaných peněz a neutrácet je za běžné výdaje
  - b) vzít si půjčku a momentálně být bez starostí
  - c) netrápit se tím, ono se to nějak vždycky vyřeší
5. Z výplaty, tedy z vydělaných peněz zaplatím vždy jako první:
  - a) půjčky od kamarádů
  - b) nový telefon nebo MP3 nebo značkové oblečení, abych si udělal/a radost a povzbudil/a se do chuti pracovat
  - c) pravidelné měsíční platby, tj. bydlení a služby spojené s bydlením, splátku bance nebo jiné instituci, pojištění, připojištění, dále náklady související se zaměstnáním jako měsíčník apod.

BLOK č. 4

1. Když nevycházím s penězi:
  - a) poslední týden v měsíci jím pouze rohlíky, špagety či rýži, a to jen jednou denně
  - b) sestavím si přehled příjmů a výdajů a zjistím, kde mohu vydávat méně peněz
  - c) vezmu si půjčku

2. Dostanu se do situace, kdy obtížně vycházím s penězi a už nezvládám splácet půjčku na byt:
  - a) vezmu si další půjčku, kterou splatím tu předchozí
  - b) přestanu splácet půjčku a odvezu co nejvíc věcí ke kamarádům, aby mi je nemohli vzít
  - c) navštívím některou z občanských poraden zaměřených na dluhové poradenství a tam se pokusím najít řešení vlastní situace

3. Na nákupu oblečení a dalších spotřebních věcí se dá ušetřit:
  - a) tak, že prostě nové věci nekupuju a dokoupím si věci, na jaké jsem zvyklý/á, až bude peněz víc
  - b) domluvím se s kamarádem/kou a koupíme si věci společně, někdy je bude nosit on/a někdy já
  - c) využiju aktuální slevy v obchodech a na internetu ve slevových portálech, budu si vybírat věci pěkné, ale ne drahé

4. Abych ušetřil, je nejvýhodnější:
  - a) platit pouze platební kartou
  - b) vybírat vždy jen tolik peněz, kolik potřebuju na nákup
  - c) vybírat hotovost jednou měsíčně, a to větší sumu, a hotovost rozdělit dle potřeby na měsíční výdaje

5. Nakupování jídla je nejvýhodnější, když:
  - a) kupuji pouze tolik jídla, kolik právě potřebuji, tj. do práce si svačinu koupím po cestě, na večer domů koupím jídlo po cestě z práce, pokud se zdržím s přáteli, dám si levnější večeři apod.
  - b) každý den se po práci stavím do obchodu po cestě domů a koupím to, co potřebuji do druhého dne
  - c) nakupuji jednou za týden nebo za dva týdny jídlo, které doma vydrží

(v lednici, v komoře apod.), denně dokupuji pouze pečivo apod., jídlo do práce si chystám vždy předem

OTÁZKY K ZAMYŠLENÍ A REKAPITULACI PROBRANÉ PROBLEMATIKY

1. Hledám-li si práci, neobejdu se bez dobře sepsaného životopisu. Co musí bezpodmínečně vedle jména obsahovat?
  - a) místo narození, fotografii a vzdělání
  - b) kontakt, vzdělání, dosavadní pracovní zkušenosti, znalost cizích jazyků a další praktické dovednosti, jako úroveň práce s PC, řidičský průkaz, absolvované kurzy apod.
  - c) bydliště, úroveň fyzické kondice, vzdělání

2. Nemohu-li dlouhodobě najít práci ve svém oboru ani v oborech, které znám či zvládám, potom je nejlepší:
  - a) vzít si půjčku, abych měl z čeho žít, hledat dál a doufat, že se situace zlepší
  - b) najít si brigádně velmi jednoduchou (a špatně placenou) práci a doufat, že brzy najdu práci v oboru
  - c) najít si rekvalifikační kurz s ohledem na možnosti pracovního uplatnění, nejlépe prostřednictvím úřadu práce nebo firem, které s úřadem práce spolupracují

3. Osobní půjčku v bance, kde mám i svůj účet, získám až na výjimky, když:
  - a) jsem zaměstnaný a mám smlouvu na dobu neurčitou, nebo jsem “osoba samostatně výdělečně činná – OSVČ” déle než jeden rok, resp. mohu předložit tzv. daňové přiznání
  - b) mám práci na dobu určitou, mám prokazatelný vážný důvod k půjčce a sepíšu čestné prohlášení, že půjčku budu splácet
  - c) mám práci nebo mám práci příslibenou a mohu prokazatelně doložit, že mám bohaté příbuzné, kteří by v případě nutnosti půjčku splatili za mě

4. Nejdůležitější věcí obecně při hospodaření s vydělanými penězi je:
  - a) dobře si dopředu promyslet a případně sepsat, za co peníze vydám a kolik za co vydám, takže plánování hospodaření
  - b) zajistit si možnost půjčky pro případ, že bych s penězi nevycházel
  - c) vždy si jako první odložit část peněz na zábavu nebo nákup věcí pro radost, protože když pracuju, musím se i bavit, abych neztratil

motivaci pracovat

5. Proč je velmi důležité po ukončení studia nebo výstupu z DD nebo VÚ, pokud nemám zajištěnou práci, zaregistrovat se co nejdřív na Úřad práce a zdravotní pojišťovnu?
- a) protože mi začnou hledat práci co nejdřív a získám podporu v nezaměstnanosti
  - b) protože nebudu muset platit zdravotní a sociální pojištění ani mi na něm nevznikne dluh, získám podporu v nezaměstnanosti a pomohou mi s hledáním práce, popř. s rekvalifikací
  - c) není to důležité

ŘEŠENÍ ÚLOH

Úkol 1.1

Odpověď na výši platu může dát např. úřad práce. Vyhledávání podle profesí, místa výkonu práce a dalších podmínek, které si tazatel zadá, nabízí webové stránky ministerstva práce <http://portal.mpsv.cz/sz/obcane/vmjedno/vmrozsir>. Lektor může na ukázkou zadat do formuláře profesi, kterou si účastníci kurzu sami zvolí.

Výsledky hledání pro zadané profese:

Prodavač/ka

Pracoviště: **H R U Š K A , spol. s r.o.; Ostrava - Poruba, Větrná 1090/1, Poruba, 708 00 Ostrava 8, Ostrava**, okr. Ostrava-město

Směnnost: **Dvousměnný provoz**

Pracovní úvazek: **Plný**

Pracovněprávní vztah: **Pracovní poměr**

Minimální stupeň vzdělání: **Střední odborné (vyučen)**

Pracovní poměr: od **1.8.2012**

Mzdové rozpětí: od 8 900 Kč

Poznámka k volnému místu: **Podmínkou je vyučení v oboru prodavač/ka, 3 roky praxe, znalost práce na pokladně. Mzda: od 8900,- Kč/měsíc (tj. min. 56,60 Kč/hod.) + zaměstnanecké výhody. Dvousměnný provoz (ranní, odpolední, víkendy dle rozpisu směn).**

Zedník

Firma: **Vasil Husár, IČ 73937100**, pracoviště: Na Pastvisku 1467/8, Kateřinky, 747 05 Opava 5, Opava

Směnnost: **Jednosměnný provoz**

Pracovní úvazek: **Plný**

Pracovněprávní vztah: **Pracovní poměr**

Minimální stupeň vzdělání: **Střední odborné (vyučen)**

Pracovní poměr: od **11.6.2012**

Mzdové rozpětí: od 12 000 Kč do 16 000 Kč

Poznámka k volnému místu: **vyučen, praxe výhodou, bezúhonnost, pracovitost, dochvilnost, pracoviště v rámci celé ČR, mzda: od 12.000,-Kč do 16.000 Kč, jednosměnný provoz, nástup ihned**

Řidič nákladního automobilu

Firma: **JISLAND, s.r.o., IČ 28659872**, pracoviště: Lubno 285, 739 11 Frýdlant nad Ostravicí, Frýdlant nad Ostravicí, okr. Frýdek-Místek

Směnnost: **Jednosměnný provoz**

Pracovní úvazek: **Plný**

Pracovněprávní vztah: **Pracovní poměr**

Minimální stupeň vzdělání: **Střední odborné (vyučen)**

Pracovní poměr: od **1.8.2012**

Mzdové rozpětí: od 12 000 Kč

Požadované dovednosti: **Řidičský průkaz - řízení nákladních automobilů - skupina C.** Poznámka k volnému místu: **C02 podmínkou profesní průkaz řidiče, ŘP skup. C a E, čistý trestní rejstřík, praxe v řízení - Renault Magnum s návěsem**

Kadeřnice

Pracoviště: **FRISÖR KLIER správní s.r.o. - prac. OC Olympia, Olomoucká 90, Vsisko, 783 72 Velký Týnec 1, Velký Týnec, okr.**

Směnnost: **Turnusové služby**

Pracovní úvazek: **Plný**

Pracovněprávní vztah: **Pracovní poměr**

Minimální stupeň vzdělání: **Střední odborné (vyučen)**

Pracovní poměr: **od 1.8.2012**

Mzdové rozpětí: od 9 500 Kč

Vhodné pro: **Absolventy středních škol**

Poznámka k volnému místu: **vzděl. vyučení v oboru, vhodné i pro absolventy. Jedná se o turnusové služby (krátký - dlouhý týden), prov. doba: 9:00 - 21:00 hod. Osobní kontakt možný POUZE po předchozí telefonické domluvě.**

Úkol 1.2

Do internetového vyhledavače zadej klíčový výraz „kalkulačka čisté mzdy“, odkaz např. <http://www.mesec.cz/kalkulacky/vypocet-ciste-mzdy/> nebo jiné zobrazení.

Jméno	Hrubá mzda – pracovní smlouva	Ostatní informace	Čistá mzda
Klára	12500 Kč	1 dítě	11 791 Kč
Vašek	9600 Kč	ZTP – snížená pracovní schopnost	8544 Kč

Úkol 1.3

Výše minimální mzdy pro rok 2012 je **8000 Kč.**

Úkol 1.4

Mezi základní výhody a nevýhody práce na černo patří:

Výhody práce na černo	Nevýhody práce na černo
Přilepšení ke stávajícímu příjmu	Není to legální
Vyšší příjem než při práci na smlouvu	Nemám zapláceno zdravotní pojištění
Peníze nejsou zdaňovány, částku, kterou si domluvím, dostanu na ruku	Zaměstnavatel mzdu nevyplatí a nemůžu se bránit
Pracovní doba dle domluvy	Nejsem pojištěn proti úrazu v zaměstnání
Většinou nárazová práce krátkého trvání	Nezapočítává se mi plat do výše důchodu
Dodatek volného času	Možnost trestního stíhání při současném pobírání sociálních dávek
Nedostatečná nabídka na trhu práce, např. pro absolventy, nemám jiné východisko, jak si zajistit příjem	

Úkol 2.1

Na první pohled lze typ karty jen těžko poznat. Poznat jdou karty nebankovních institucí, např. obchodních domů, mobilních operátorů apod. Mnoho lidí má problém s používáním kreditních karet, nestačí včas zaplatit „dluh“ v bezúročném období, využívají je na výběr hotovosti v bankomatu – to však není zadarmo, ale je úročeno a člověk se snadno dostane do mašinerie dluhů.

Kreditní karty: b, e

Debetní karty: a, c, d

Úkol 2.2

Hotovost:

- + Lze tak platit, přestože nemáme účet v bance.
- Je nebezpečné nosit u sebe větší obnos peněz.

Debetní karta:

- + Lze tak platit, i když nemáme dost peněz v peněžence.
- Snadno nakoupíme za víc peněz, než jsme plánovali.

Kreditní karta:

- + Lze tak platit, i když nemáme dost peněz na účtu.
- Nakupujeme na dluh, který musíme i s úroky splatit.

Při kontrole se ujistíme, že všichni účastníci pojmům rozumějí:

Bankovky a mince jsou **hotovost**.

Platební karta slouží k čerpání prostředků (peněz), které klientům poskytla banka.

a) debetní karta: čerpáte peníze z vlastního účtu.

b) kreditní karta: čerpáte peníze banky.

Výhodou kreditní karty je možnost zaplatit celou částku do určitého data (bez úroků), nebo uhradit po splátkách, na které se pak vztahuje úrok.

Úkol 2.3

Dá se předpokládat, že žáci vyhodnotí jako důvod k zadlužení nákup domu, auta či ledničky na splátky. Dům je investice, auto je často nezbytné k práci, lednička zas k životu. Kvůli šperkům, stojací lampě, knížkám, módním hadříkům, letenkám na dovolenou či počítačové hře není rozumné ani nutné zadlužit se.

Úkol 2.4

Sazebníky bank se často mění, taktéž podmínky vázané a výše měsíčního poplatku. Lektor musí aktuální výši poplatků ověřit před vyhlášením úkolu.

Úkol 3.1

Řešením bylo propojit jednotlivé výdaje s odpovídající kategorií:

- jídlo – nákup potravin, stravování v jídelně, platby v restauraci
  - bydlení – nájem, splátky hypotéky, elektřina, odvoz odpadu, stočné, opravy v bytě
  - telekomunikační služby – pevná linka, internet, mobil
  - doprava – jízdné MHD, benzín, provoz auta, dálniční známka, dojíždění
  - větší nákupy – oblečení, lednička, nábytek, boty, počítač, televize, koberec
  - zábava – vstupné do bazénu, divadelní představení, koncert, členský příspěvek do sportovního klubu
  - drobné výdaje – žvýkačky, zmrzlina, sešit, časopis, propiska, los
-

Úkol 3.2

Úkol č. 3.2 lze řešit znovu ve skupinách, ale i v rámci celé třídy. Navrhnuté odpovědi účastníků kurzu pak lze vypsát na tabuli a společně prodiskutovat, zda opravdu vybranou věc za danou bankovku koupíme.

Úkol 3.3

Sami či ve dvojici připraví účastníci tři návrhy. Může to být nákup nového spotřebiče za rozbitý, nemoc, ztráta zaměstnání, ukradený mobil – koupě nového, pozvánka na narozeniny – nákup dárku apod.

Úkol 3.4

- Dovolená u moře – nesouhlasím, nejedná se o nutný výdaj, resp. o nutnou položku pro domácnost. Nemám-li dost finančních prostředků na dovolenou u moře, mohu ji nahradit dovolenou levnější vnitrozemskou, v Česku je mnoho zajímavých míst a lze je k dovolené využít mnohem levněji.

- Oprava domu – souhlasím, bydlení patří mezi zcela základní potřeby každého člověka a rodiny. Vyčkávání na zlepšení finanční situace je sice také řešením, ale pouze v případě, že opravu je možné odložit. Je třeba si uvědomit, že odkládání důležitých oprav domu má zpravidla za následek to, že budou dražší a navíc se můžeme dostat do situace, kdy bude oprava nutná okamžitě bez ohledu na naši finanční situaci. Proto je půjčka na opravu domu přijatelná.

Úkol 3.5

- Je nutné si spočítat, jestli na splácení vůbec máme (nejdůležitější bod).
- Porovnat více půjček (nabídek).
- Důkladně přečíst smlouvu.
- Od koho si půjčím, ověřit si, zda má společnost, u které si chci půjčit, dobrou pověst.
- Pročíst podmínky, které jsou součástí smlouvy.
- Jaké jsou sankce (postup) v případě nesplácení.
- Dát si pozor na instituce, se kterými má někdo špatnou zkušenost.
- Když si nemohu půjčit – zamyslet se nad tím, zda mohu omezit některé výdaje nebo si najít cestu k vyššímu příjmu.

Lektor vypíše jednotlivé body na tabuli a začne se postupně věnovat každému z nich. Zapojí žáky do diskuze – co to znamená přečíst si pořádně smlouvu atd.

Úkol 4.1

PŘÍJMY	VÝDAJE
mzda	nájem
důchod	elektřina, voda, plyn, topení
výnos z podnikání	potraviny a stravování

sociální přídavky a další sociální dávky	oblečení, obuv
úrokové příjmy z vkladů	splátky půjček a úvěrů
výnos z investic	kosmetické a hygienické potřeby
výnos z prodeje	doprava
dar	dovolená, cestování
dědictví	kultura, zábava
příjmy z pronájmu	kapesné
výplata pojistky	domácí zvíře
	pojištění
	telefon
	příspěvky na charitu, dobročinnost

Lektor zároveň upozorní, že i když něco platíme jen občas, jsou i výdaje, které musíme platit pravidelně, standardně každý měsíc. Stejně je to i s příjmy. Posluchači propojí vymyšlené odpovědi s úkolem č. 4.1 a pokusí se barevně odlišit pravidelné a jednorázové příjmy a výdaje. Lektor zjistí, zda žáci rozumí zadání, případně uvede příklad.

Po seznámení s tím, co jsou pravidelné výdaje, se v úkolu č. 4.3 pokusí očíslovat, který z nich je nezbytný a na kterém by se dalo naopak ušetřit v případě, že rozpočet je schodkový (tedy příjmy jsou menší než výdaje) a musíme jej nějak upravit. Řešením je zcela škrtnout některé méně důležité výdaje nebo snížit výdaje v jednotlivých položkách (např. nebudu jezdit autem, ale veřejnou dopravou).

Úkol 4.4

Nejoblíbenější slevové servery podle ohlasů zákazníků SKRZ.cz

- Slevomat.cz
- Vykupto.cz

- Zapakatel.cz
- AukroCity.cz
- Pepa.cz
- Hyperslevy.cz
- Amplion.cz
- bonyBony.cz
- BerSlevu.cz
- NakupVAkci.cz

Při nákupu na slevových serverech je třeba věnovat pozornost informacím o podmínkách uplatnění voucheru (poukázky), abyste nekoupili pobyt na horách a pak zjistili, že platí jen měsíc a vy nedostanete dovolenou od zaměstnavatele. Nenechávejte uplatnění kupónu na poslední chvíli, kapacity mohou být naplněny a pak zjistíte, že v restauraci nebo masážním salónu není místo a voucher propadne.

Testové otázky:

Blok č. 1: 1b, 2a, 3c, 4c, 5c

Blok č. 2: 1a, 2b, 3a, 4c, 5c

Blok č. 3: 1b, 2c, 3b, 4a, 5c

Blok č. 4: 1b, 2c, 3c, 4c, 5c

Blok č. 5: 1b, 2c, 3a, 4a, 5b